

## Sözleşmenin Konusu

İrade özgürlüğü: Taraflar istedikleri her kişiyle, istedikleri her konuda sözleşme yapabilirler. Borçlar Kanunu 19. maddeye göre bu sözleşmelerin ahlaka uygun olması gerekmektedir. Hayatın olağan akışına aykırı sözleşmeler yapılamaz (örneğin bir daha yemek yemeyeceğim diye sözleşme yapamazsınız). Hukukun emredici kurallarına aykırı sözleşmeler yapılamaz.

**Sözleşmelerde Şekil:** Sözleşmelerin genelde belirli bir şekilde yapılması zorunlu değildir. Bazı sözleşmeler şekle tabi tutulmuştur. Hukukta 3 sözleşme şekli vardır: Yazılı, sözlü ve resmi.

**Hak:** Hukuk düzeninin tanımış olduğu ve hukuk düzenince korunan kişiye sağlanan yetki.

Hak konusunda iki temel görüş vardır: Çıkar görüşü ve irade görüşü.

**Çıkar Görüşü:** Hakkın özü çıkardır. Dolayısıyla hukuk şayet bir çıkarı korumaktaysa o çıkar hak niteliği kazanır. Bu kuram sadece çıkar üzerinde durduğu için eleştirilir. Bu görüş sonradan şu şekilde değiştirilmiştir: Sahibi tarafından korunabilen çıkar, hak niteliği kazanır.

**İrade Görüşü:** Hukukun bireye sağladığı irade gücü yani irade üstünlüğüdür. Hak sahibi olan birey irade gücünü kullanarak hukuk düzenini harekete geçirir. Birey başka birisine kendi iradesini kabul ettirmektedir.

Hakların sınıflandırılması: Özel hukuk hakları ve kamu hukuku hakları

**Özel Haklar:** Hak sahibinin karşısında daima bir yükümlü bulunmaktadır.

Özel haklar ve kamusal haklar arasındaki farklar: Özel hak sahibinin karşısında daima bir yükümlü vardır. Ona bir şey verecek veya ona bir şey yapacaktır (veya yapmayacaktır. Örneğin: Komşudan gürültü yapmamasını isteyebilirsiniz). Bireyler arasında eşitlik vardır, kamusal haklar açısından bu eşitlik söz konusu değildir. Özel haklardan sadece vatandaşlar değil herkes yararlanabilir. Özel haklarda bir genellik vardır. Özel hukuktaki haklar gelişimini tamamlamış haklardır. Bundan sonra başka bir özel hakkın varlığını ileri sürmek oldukça güçken kamusal haklarsa gelişme devam etmektedir.

**Kamusal Haklar:** Genel nitelikli kamu hakları, özel nitelikli kamu hakları olarak ikiye ayrılır. Özel nitelikli kamu hakları belli kişilerin kamu kuruluşları ile olan hukuki ilişkilerinden ortaya çıkar. Örneğin: Devlet memurunun yıllık izin alması

Belli kişilerin devlet ile ilişki içinde bulunma koşulu aranmaksızın herkes için tanınan haklardır. Genel nitelikli kamusal haklar üçe ayrılır: Kişisel kamu hakları, sosyal ve ekonomik kamu hakları ve siyasi kamu hakları.

Bu haklar genel olarak sınırlandırılmaz. 13. maddede bir istisna vardır. Kanunda belirtilen sebeplerle ve kanunla olması koşuluyla (kamu düzeni, kamu sağlığı, ekonomik-siyasi sebepler vs.) özüne dokunulmaksızın kişi hakları sınırlandırılabilir.

Özel haklar kendi içerisinde nitelikleri yönünden ikiye ayrılır: salt ve görelî haklar.

Konuları yönünden ikiye ayrılır: Mal varlığı ve kişi varlığı.

Hukuki etkilerine göre ikiye ayrılır: Yenilik doğurucu ve yenilik doğurmayan.

Devredilebilme yönünden ikiye ayrılır: Devredilebilir ve devredilemeyen haklar. Çekirdek haklar devredilemez (temel kişi hakları). Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı olan haklar devredilemez.

Elde edilebilme yönünden ikiye ayrılır: Doğrudan ve dolaylı. (Bu konu sınavda çıkabilir.)

Salt haklar mallar üzerinde ve kişiler üzerinde olmak üzere ikiye ayrılır.

Mallar üzerindeki salt haklar maddi mallar ve manevi mallar olmak üzere ikiye ayrılır. Hak sahibinin kendi kişiliği üzerinde hakkı vardır. Organ bağışında kişinin rızasının alınmasının sebebi de budur. Velayet ve vesayet hakkı da kişinin, başka kişiler üzerindeki hakkıdır.

Hukuki ilişki kurduğumuz kişilere karşı görelî haklarımız mevcuttur.

Aşğıdakilerden hangisi kişiler üzerindeki salt haklara örnektir?

Cevap: Velayet/Vesayet